

Частина перша

1

Мирослава прокинулася, коли зателенька від мобільного телефона. Вона швидко підскочила з ліжка. Вчора лягла спати о десятій годині, тож мала б виспатися та прокинутися бадьорою й відпочилою. Але було зовсім не так. Якби ж то не ті сни, які переслідували її з тринадцяти років! Скільки себе пам'ятала Мирослава, поруч із нею була її бабуся. Батьки її загинули в автокатастрофі, коли вона була ще немовлям. Тоді її забрала до себе бабуся — мати її мама, та й виховувала. Мирослава не знала, які були її батьки, але добре знала, що її бабуся — найкраща у світі. Вона була і її за батька, і за матір, і за сестру. Бабуся мала маленький зріст, була худенька, жвава та весела. І дарма, що пенсія у бабусі була невеликою й вона не могла купити гарну ляльку Мирославі або новеньку сукню. Вони разом порпалися в городі, вирощуючи городину. Разом вони дбали про садок, у якому достигали такі великі та соковиті яблука, яких ніколи не було в сусідів. А ще бабуся кохалася у квітах. Посадила б на вільному клаптикові якийсь огірок, але ж ні! Усі вільні місця у садочку, на городі, попід парканами — усюди були квіти. Вони починали цвісти ранньою весною та закінчували тоді, коли на них випадав перший сніг. Бабуся була неписьменною, тож не вміла читати, але скільки вона знала казок та легенд! Було, зацвітуть навесні конвалії, вони вийдуть ввечері з бабусею в садок, а від конвалій такий іде запах, що аж п'янить.

— Це не квіти, а цариціні слізки, — тихо каже бабуся.

— Які ж то слізки?! Звичайнісінські білі запашні квіточки, — каже Мирослава в тон бабусі — майже пошепки.

— Багато ти знаєш! — у голосі бабусі звучать невдоволені нотки. — Ходімо на подвір'я, я тобі щось розповім.

Сядуть було на лавку під старезною крислатою яблунею. Навколо тиша, і лише щебетання солов'я гармонійно доповнює весняний вечір.

— Ти мені хотіла щось розповісти, — нагадує Мирослава бабусі.

— Ой леле! Мало не забула! — бабуся вмостила зручніше на лавці, обняла онуку і продовжила: — Коли Садко був у підводному царстві, то його за шире серце і чудову гру на гуслах покохала володарка морів. Умовляла залишитися, та він відмовився й повернувся до рідного краю. А цариця ніяк не могла його забути. Якось вона травневого вечора вийшла зі свого моря-океану та й пішла до людей, туди, де жив її коханий. І раптом побачила Садка з красунею Купавою. Ні слова не мовила горда цариця. Рушила назад лісами та долами. Ішла і плаکала за своєю нещасною любов'ю. І ті слізки, що капали з її очей, мати Земля перетворила на білі духмяні квіти-сьози.

— Яка сумна історія, — каже Мирослава та горнеться до бабусі.

— Не доведи Господи, моя дитинко, піznати тобі нещасливе кохання, — зітхає бабуся і ніжно пестить її довге волосся...

Мирослава так поринула у спогади про дитинство, що не помітила, як закипів електрочайник, і від клацання його кнопки здригнулася, вийшовши з глибокої задуми. Вона зітхнула, повільно підійшла до столу, механічно заварила чай. Минуло вже двадцять сім років з того часу, коли померла її мила бабуся, і світ дитинства зруйнувався в один день. Світ, який був для Мирослави різномальоровим, ніби квіти в бабусиній садибі, зруйнувався в одну мить, розвалився мов картковий будиночок. Здавалося, що так мусило бути завжди: садок у ранкових росах, різнобарв'я квітів, запахи стиглих соковитих яблук, а головне — бабуся і вона. Мирослава настільки боялася залишитися самотньою, що завжди відганяла сумні думки про втрату бабусі. Тому смерть рідної людини була для Мирослави несподіванкою й тяжким ударом. Навіть квіти стали не такими яскравими, а садок здавався сумним і спустошеним, бо в ньому не було її бабусі. В одну мить світ змінився з барвистого, встелено-го квітами та ширістю бабусі, на чорно-білий. Відтоді бабуся

сниться їй щоночі. Хай якою стомленою була Мирослава, все одно вона бачить сни. У кожному з них до неї з'являється бабуся живою. Ось і сьогодні уві сні Мирослава приїхала до хатинки, яка потопала у квітах. Усе було, як у її дитинстві. Навколо хати — різномальорові цікаві мальви повитягали вгору свої рожеві, білі та червоні голівки. Серед них була і бабуся. Мирослава кидається до неї, плаче на радощах і дорікає, що бабуся її обдурила, вдавши, ніби померла.

— Я знала, знала, знала, що ти жива! — каже Мирослава. — Навіщо ти мене обдурила?

— Так було треба, Миро, — відповідає сумно-сумно.

Мирослава розплакалася від того ласкавого звертання «Миро», аж прокинулася, схлипуючи. Поглянула у бік чоловіка. Той спав, не почувши, як вона плаче. Можливо, було добре, що він нічого не чув. Після одруження якийсь час він щоранку терпляче вислуховував її сни та втішав. А вже за рік, коли у них народився первісток — синочок Михайлик, одного разу сказав:

— Ти вважаєш, що мені цікаві твої сни? Вони мені вже в печінках сидять! Кожного ранку те саме. Збожеволіти з тобою можна!

— Я гадала, що ми з тобою як подружжя повинні ділитися тим, що болить, — сказала Мирослава, ковтаючи слізози.

— Твоя бабуся померла, і вже за стільки років ти мала б звикнути до цієї думки, — трохи м'якше додав Андрій.

— Але я не можу, хочу й не можу, — тихо мовила вона, і непрохані слізози закапали їй на руки.

— Не можна жити минулим, треба жити сьогоденням, будувати плани на майбутнє, про щось мріяти, чогось бажати, можливо, навіть чогось нездійсненого. Життя — це не минуле чи майбутнє. Життя — це сьогоднішній день. І не можна його розділити на три етапи, воно суцільне. Я не кажу, що треба відірвати від нього минуле, — це неможливо, але слід відпустити його. Ти пам'ятаєш бабусю, все те гарне, що вона заклала в тобі, передала у спадок, — це дуже добре, але не можна, розумієш, не можна дати минулому тримати тебе при собі стільки років!

— А що мені робити, коли мене переслідує минуле? Коли бабуся сниться завжди живою?

— Сходи до лікаря, нехай випише тобі заспокійливе, — порадив Андрій і додав: — Я більше не хочу чути жодного слова про твої сни.

З того часу Мирослава перестала переповідати чоловікові сни. А як іноді кортіло! Мирослава тяжко зітхнула та поставила пательню на газову піч, щоб підсмажити собі й Андрієві на сніданок яечню з ковбасою. За кілька хвилин нехитрий сніданок нашвидкуруч був готовий, і Мирослава зайшла до спальні, де ще спав Андрій. Й було шкода будити чоловіка, що так міцно спав, але що вдіш? У Андрія була сьогодні перша зміна, то треба було йому встигнути поснідати й дістатися хімзаводу на околиці міста, де він працював майстром зміни.

— Люений, — Мирослава легенько торкнулася теплого та міцного плеча чоловіка. — Час вставати.

— Угу, — промугикав той і потягнув на себе ковдру.

— Не будь дитиною, — усміхнулася Мирослава з того, як Андрій кумедно та невдоволено поморщив носа.

— Зараз, зараз, — швидко промовив він і підхопився з ліжка.

А вже за двадцять хвилин Андрій трясся в «пазику», Ідучи на роботу, а Мирослава була в їхній крамниці. Не можна сказати, що вона була у захваті від своєї роботи. До цього вона працювала у школі вчителем історії, але маленька заробітна плата та титанічна праця якось наштовхнули її на думку, що вона просто згоряє на роботі, а натомість вони живуть у квартирі, де з десяток років не було ремонту і сплять на ліжку, яке купили ще за її «декретні» гроші. У них був один син Михайло, який не бачив і не мав того, що мали його друзі. Вона з Андрієм вже стільки років мріяла про свою автівку, але ніяк не вдавалося зібрати потрібну суму грошей. Тоді Мирослава подумала, що вони ніколи не куплять ту автівку, не кажучи вже про окрему квартиру синові. І для чого вона так скніє на роботі? Заради того, щоб не сидіти голодними й раз на рік поїхати сім'єю до Азовського моря та винаймати там найдешевше житло? Напевне, тоді Мирослава зробила рішучий крок, щоб змінити своє життя на краще. Вона взяла кредит у банку та звільнилася з роботи. Колеги були дуже здивовані, навіть шоковані: такий гарний, на своєму місці вчитель — і ось так зненацька кинула